

וחייב משום שיכול להוסיף עליו, אבל שאר משקים אינו חייב בפחות מרביעית אפילו אם יכול להוסיף עליהם (תוס' לעיל עו, ב ד"ה אף).

יָבֵשׁ כְּבִיזִית, שהוא רביעית בלח, ולא די ברובע רביעית לח שנקרש, משום שיבש אינו ראוי למזיגה (רש"י), שהרי כל חשיבותו של רובע רביעית יין שהוא ראוי למזיגה, כשאינו ראוי למזיגה שוב אין לו חשיבות, ושיעורו ברביעית כשאר משקים (מאירי).

בֵּית שְׂמַאי מְטַהְרִין, שאינו בכלל בשר הנבילה שהוא אב הטומאה, אבל הוא ראשון לטומאה כשאר משקין שנגעו בנבילה (רש"י; מאירי), ויש סוברים שאינו מטמא כלל (רש"י מביא פ"ה אב חולק עליו; תוס' ר"ז).

וּבֵית הֵלֵל מְטַמְּאִין, שלדעתם דם נבילה בכלל בשרה, ושיעור דם בכזית כבשרה, ולכן יש צורך שיהא בו רביעית דם לח שהוא כזית כשהוא יבש (תוס' בפי ראשון; תוס' ר"ש וריטב"א בדעת רש"י), ויש שפירש, שגם בית הלל מודים שדם נבילה אינו בכלל בשרה, אלא שדרשו [מריבוי שאינו ידוע לנו] שלמרות שאינו בכלל בשרה הוא מטמא טומאת נבילה, ומה שאמרו 'הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית' אינו טעם לעיקר הטומאה, אלא רק לקביעת השיעור, שאחרי שריבתה תורה שדם נבילה מטמא כבשרה, מסתבר שלא יהא חמור בשיעורו מבשרה, וכשם שבשרה מטמא בכזית כך הדם יטמא בכזית (תוס' בפי שני). ויש סובר, שטומאת דם לבית הלל היא מדרבנן, שכיון שאחרי שהוא נקרש הוא דומה לבשר, גזרו עליו טומאה, כדי שלא יבואו לזלזל בטומאת בשר נבילה (ראב"ד עדויות ה, א).

הוֹאִיל וַיְכֹל לְקָרוֹשׁ וְלַעֲמֹד עַל פְּזִית, ואם אכלו כשהוא קרוש שיעורו בכזית, אכלו כשהוא לח שיעורו ברביעית (רש"י בימות קיד, ב. ליישב סתירת הסוגיות אם שיעור איסור דם הוא בכזית או ברביעית). ודין זה של 'כול לקרוש ולעמוד על כזית' הוא גם בשאר איסורים, שאם נפל כזית איסור קרוש בהיתר ונימוח, שאינו מתבטל בשיעור שישים זיתים, אלא בשיעור שישים רביעיות בלח, שהרי כשנימוח נתרבה שיעורו וחזר לרביעית (ריטב"א המיוחס ל"ן בשם רבי אשר מלוגיל והרא"ה; מאירי בשם יש דנין), ויש סובר שהוא כלל הנאמר רק לגבי שבת וטומאה, שבשבת מחויב בהוצאת דבר חשוב בלבד, ובטומאה שיהא חשוב כבשר, אבל בשאר איסורים משערים בכזית, שמדאורייתא מספיק ביטול ברוב של חד בתרי, ושיעור ביטול בשישים הוא מדרבנן, ולכן אנו מקילים (ריטב"א המיוחס ל"ן, וע"ש טעמים נוספים).

כְּדֵי גְמִיאָה אוּ כְּדֵי גְמִיעָה, ועל כגון זה אמרה המשנה באבות (ג, ו) 'הלומד מחברו פרק אחד וכו' או אפילו אות אחת, צריך לנהוג בו כבוד' (כלה רבתי ח, י; רבינו יונה באבות שם).

הַגְּמִיאִינִי נָא מֵעֵט מִים מִכַּדָּךְ, ולמרות שפשטה הגמ' מהפסוק שגממיה הוא הנכון, לא הקפידו חכמים בזה, וכתבו (להלן קיא, א) 'לא יגמע' ו'גממע ופולט', וכדומה (רמב"ן דברים כא, יד).

אָמַר אֲבִי שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר, על מה שרבה למד ממשנתנו (רש"י), ולא על דברי רב נחמן אמר רבה בר אבוב, למרות שגם מדבריו עולה ששיעור מזיגה הוא שלשה חלקי מים על חלק אחד יין, שהרי אמר שצריך לתת בכוס רובע רביעית יין חי 'כדי שימוזגו ויעמוד על רביעית', כי לולי דברי רבה היינו אומרים ששני אופני מזיגה מצויים ביין חי, האוהבים חרף מוזגים בשני חלקי מים, ואחרים בשלשה חלקי מים, וכוס של ברכה ששיעורו ברביעית זקוק לכל הפחות לרובע רביעית יין חי כמאמרו של רב נחמן, אבל רבא שמפרש את המשנה שסתמה ואמרה ששיעור המוציא יין הוא כדי מזיגת הכוס, ולדבריו היינו שלשה חלקי מים, א"כ נמצא שלדבריו שזה דרך מזיגת העולם, וקשה על דבריו מהמשנה בנדה בה מבואר שמזיגה הוא שני חלקי מים על חלק אחד יין (לשון ההב).

וְעוֹד, מִים בְּכַד וּמְצַרְפִּין, לדעת אב"י טעם החיוב על הוצאת יין בכדי מזיגת הכוס, אינו משום שהוא ראוי למזיגה ויעמוד על רביעית, אלא כי יין חשוב משאר משקין, וחייב גם אם אחר המזיגה לא יעמוד הכוס על רביעית (רש"י [וראה תוס']), ולדעתו גם בכוס של ברכה אין צורך ברביעית (ריטב"א). ואב"י לא חלק על כך שחיוב הוצאת יין הוא רובע רביעית יין חי, רק חלק על כך שאין צורך שיעמוד אחר המזיגה על רביעית (תוס' בדעת רש"י). ויש סובר, שלדעת אב"י אינו חייב אלא אם הוציא רביעית יין חי, וכן כוס של ברכה טעון רביעית יין חי. והטעם שהוציא התנא את יין משאר משקים למרות ששיעורם שווה ברביעית, שאלו היה אומר יין ברביעית, היה מקום לטעות ולומר כרבא, שהכונה ליין חי שראוי למזוג ממנו רביעית. ויין חי חייב ברביעית רק משום שראוי לכוס של ברכה, ולולי טעם זה לא היה חייב בהוצאת יין אפילו אם הוציא רביעית שחייב עליה בשאר משקין, כיון שאינו ראוי לשתייה כמות שהוא חי, אך כיון שראוי למזיגת הכוס יש בו חשיבות וחייב [ואם נפסל לקידוש כגון שנפגם וכדומה, אינו חייב אפילו על הוצאת רביעית] (ר"י בתוס').

ויש סוברים, שאב"י מודה ששיעור כוס של ברכה הוא רביעית, גם מודה שמוציא כדי מזיגת הכוס חייב כי כשימוזג יעמוד על רביעית, אבל חולק על רבא שלדעתו די ברובע רביעית לחיוב הוצאה, ולאב"י המזיגה היא שני חלקי מים על חלק אחד יין, ולכן כדי להתחייב בהוצאה צריך שיוציא שליש רביעית יין חי, והקשה, שאם מזיגה היא שני חלקי מים מובן שהמים מצטרפים לחיוב למרות שעדיין לא נמוזגו, כי אי אפשר לשתות את היין ללא מזיגה, וכל העומד להימוזג כמוזג דמי, אבל אם המזיגה היא שלשה חלקי מים כדעת רבא, הרי אין היין עומד להימוזג כך, כי רק מיעוט אנשים מוזגים כן (רמב"ן; ריטב"א המיוחס ל"ן).

יֵין הַשִּׁירוּנִי לְחֹדוֹ דְרַפִּי, ואילו אב"י סבר, שאמנם אמר התנא 'יין השירוני', אבל הוא הדין שאר יינות, וכפי שסתם התנא במשנתנו שיעור שווה לכל היינות (שבת של מ"ו).

לְעֵינֵן שֶׁבֶת מִיְדֵי דְחֻשֵׁיב בְּעֵינֵן וְהָא נְמִי הָא חֻשֵׁיב, ומעלה יש ביין על שאר משקים, שכיון שראוי לכוס של ברכה הוא חשוב,